

ZAKON
O RATIFIKACIJI MEĐUNARODNOG PAKTA O
GRAĐANSKIM I POLITIČKIM PRAVIMA
(**"Sl. list SFRJ", br. 7/71**)

ČLAN 1

Ratifikuje se Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, koji je potpisan 19. decembra 1966. godine u Njujorku u originalu na: engleskom, francuskom, ruskom, španskom i kineskom jeziku, koji su tekstovi podjednako verodostojni.

ČLAN 2

Tekst Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima na francuskom jeziku i u prevodu glasi:

"MEĐUNARODNI PAKT O GRAĐANSKIM I
POLITIČKIM PRAVIMA

Države članice ovog pakta

smatrajući da, prema principima izraženim u Povelji Ujedinjenih nacija, priznavanje dostojanstva koje je bitno za sve članove ljudske porodice i njihovih jednakih i neotuđivih prava, predstavlja osnovu slobode, pravde i mira u svetu,

uviđajući da ova prava proizilaze iz dostojanstva neodvojivog od čovekove ličnosti,

uviđajući da se, prema Opštoj deklaraciji o pravima čoveka, ideal slobodnog ljudskog bića koje uživa građanske i političke slobode i koje je oslobođeno od straha i bede, može postići samo ako se stvore uslovi koji omogućavaju svakome da uživa svoja građanska i politička prava, kao i svoja ekonomska, socijalna i kulturna prava,

smatrajući da Povelja Ujedinjenih nacija nameće državama obavezu da unapređuju opšte i stvarno poštovanje ljudskih prava i sloboda,

vodeći računa o činjenici da pojedinac ima dužnost prema drugome i prema zajednici kojoj pripada i da je dužan da se zalaže za unapređenje i poštovanje prava priznatih ovim paktom,

dogovorile su se o sledećim članovima:

PRVI DEO

Član 1

1. Svi narodi imaju pravo na samoopredeljenje. Na osnovu ovog prava oni slobodno određuju svoj politički status i slobodno obezbeđuju svoj ekonomski, socijalni i kulturni razvitak.

2. Da bi postigli svoje ciljeve, svi narodi mogu slobodno da raspoložu svojim prirodnim bogatstvima i prirodnim izvorima, bez štete po obaveze koje proističu iz međunarodne ekonomske saradnje, zasnovane na principu uzajamnog interesa i međunarodnog prava. Jedan narod ne može ni u kom slučaju da bude lišen svojih sopstvenih sredstava za život.

3. Države članice ovog pakta, uključujući tu i one države koje su odgovorne za upravljanje nesamostalnim teritorijama i teritorijama pod starateljstvom, dužne su da pomažu ostvarenje prava naroda na samoopredeljenje i da poštuju ovo pravo shodno odredbama Povelje Ujedinjenih nacija.

DRUGI DEO

Član 2

1. Države članice ovog pakta obavezuju se da poštuju i garantuju svim licima koja se nalaze na njihovoj teritoriji i koja potpadaju pod njihovu nadležnost, prava priznata ovim paktom bez obzira naročito na rasu, boju, pol, jezik, veru, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, imovno stanje, rođenje ili svaku drugu okolnost.

2. Države članice ovog pakta obavezuju se da, u skladu sa svojim ustavnim postupkom i odredbama ovog pakta, preduzmu korake koji bi omogućili usvajanje takvih zakonskih ili drugih mera kojima mogu da ostvare prava priznata ovim paktom a koja nisu još stupila na snagu.

3. Države članice ovog pakta se obavezuju:

a) da garantuju da se svako lice čija su prava i slobode priznati ovim paktom povređeni, može koristiti pravom žalbe, čak i ako su ih povredila lica u vršenju svojih zvaničnih dužnosti;

b) da garantuju da će nadležne sudske, upravne ili zakonodavne vlasti ili svaka druga nadležna vlast prema propisima države, rešavati o pravima lica koje podnosi žalbu, i da prošire mogućnosti podnošenja žalbe pred sudom;

c) da garantuju da će nadležne vlasti povoljno rešiti svaku žalbu koja bude smatrana opravdanom.

Član 3

Države članice ovog pakta obavezuju se da obezbede podjednako pravo muškarcima i ženama da uživaju sva građanska i politička prava formulisana u ovom paktu.

Član 4

1. U slučaju da izuzetna opšta opasnost ugrozi opstanak nacije i da je to objavljeno službenim aktom, države članice ovog pakta mogu da preduzmu, u onom strogom obimu u kojem to stanje zahteva, mere koje odstupaju od obaveza predviđenih ovim paktom, pod uslovom da te mere ne budu u nesaglasnosti sa ostalim obavezama koje im nameće međunarodno pravo i da nemaju za posledicu diskriminaciju zasnovanu samo na rasi, boji, polu, jeziku, veri ili socijalnom poreklu.

2. Prethodna odredba ne dopušta nikakvo odstupanje od čl. 6, 7, 8 (tač. 1. i 2), 11, 15, 16. i 18. ovog pakta.

3. Države članice ovog pakta koje se koriste pravom odstupanja moraju odmah da preko generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, saopšte ostalim državama članicama odredbe od kojih su odstupile, kao i razloge ovog odstupanja. One će istim putem ponovo obavestiti o tome kada budu prestale sa ovim odstupanjima.

Član 5

1. Nijedna se odredba ovog pakta ne može tumačiti kao da sadrži bilo kakvo pravo za neku državu, grupaciju ili pojedinca da obavlja neku delatnost ili vrši neki akt u cilju rušenja prava i sloboda priznatih ovim paktom ili da zavode veća ograničenja od onih predviđenih ovim paktom.

2. Ne priznaje se nikakvo ograničenje ili odstupanje od osnovnih prava čoveka koja su priznata ili važe u svakoj državi članici ovog pakta na osnovu primene zakona, konvencije, propisa ili običaja, pod izgovorom da ih ovaj pakt ne priznaje ili ih priznaje u manjoj meri.

TREĆI DEO

Član 6

1. Pravo na život je neodvojivo od čovekove ličnosti. Ovo pravo mora da bude zakonom zaštićeno. Niko ne može da bude proizvoljno lišen života.

2. U zemljama gde smrtna kazna nije ukinuta, smrtna presuda se može izreći samo za najteže zločine, shodno zakonodavstvu na snazi u času kada je delo počinjeno i ne može da bude u suprotnosti sa odredbama ovog pakta ni sa Konvencijom o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida. Ova kazna se može primeniti samo na osnovu pravnosnažne presude koju je doneo nadležni sud.

3. Kada lišenje života predstavlja zločin genocida, podrazumeva se da nijedna odredba ovog člana ne ovlašćuje državu članicu ovog pakta da odstupa na bilo koji način od bilo koje obaveze preuzete na osnovu odredaba Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida.

4. Svaki osuđenik na smrt ima pravo da zatraži pomilovanje ili zamenu kazne. Amnestija, pomilovanje ili zamena smrtno kazne mogu se odobriti u svim slučajevima.

5. Smrtna kazna se ne može izreći za zločine koje su počinila lica koja nisu navršila 18 godina i ne može se izvršiti nad bremenitim ženama.

6. Nijedna odredba ovog člana se ne može uzeti kao razlog za odlaganje ili sprečavanje ukidanja smrtne kazne od strane države članice ovog pakta.

Član 7

Niko ne može biti podvrgnut mučenju ili svirepim, nehumanim ili unižavajućim kaznama ili postupcima. Posebno je zabranjeno da se neko lice podvrgne medicinskom ili naučnom eksperimentu bez njegovog slobodnog pristanka.

Član 8

1. Niko se ne može držati u ropstvu; ropstvo i trgovina robljem su zabranjeni u svakom obliku.

2. Niko se ne može držati u potčinjenosti.

3. a) Niko se ne može primorati na prisilan ili obavezan rad;

b) stav a) ove tačke ne može se tumačiti kao da zabranjuje, u zemljama gde neki zločini mogu biti kažnjeni zatvorom sa prisilnim radom, izdržavanje kazne prisilnog rada koju je izrekao nadležni sud;

c) ne smatra se kao "prisilan i obavezan rad" u smislu ove tačke:

i) svaki rad ili služba, koje ne predviđa stav b), a koji se normalno traže od lica zatvorenog na osnovu redovne sudske odluke ili uslovno puštenog na slobodu pošto je bilo predmet takve odluke;

ii) svaka služba vojnog karaktera i, u zemljama gde se priznaje odbijanje služenja vojske, svaka nacionalna služba koja se na osnovu zakona zahteva od onih koji odbiju da služe vojsku;

iii) svaka služba koja se zahteva u slučaju više sile ili katastrofe koja ugrožava život ili blagostanje zajednice;

iv) svaki rad ili služba koji čine deo normalnih građanskih obaveza.

Član 9

1. Svaki pojedinac ima pravo na slobodu i na bezbednost svoje ličnosti. Niko ne može biti proizvoljno uhapšen ili pritvoren. Niko ne može biti lišen slobode osim iz razloga i shodno postupku koji je predviđen zakonom.

2. Svako uhapšeno lice obaveštava se u trenutku hapšenja o razlozima hapšenja kao što se u najkraćem roku obaveštava pismenim putem o svakoj optužbi koja je podignuta protiv njega.

3. Svako lice koje je uhapšeno ili pritvoreno zbog krivičnog dela biće u najkraćem roku predato sudiji ili nekoj drugoj vlasti zakonom ovlašćenoj da vrši sudske funkcije, i mora u razumnom roku da bude suđeno ili oslobođeno. Pritvaranje lica koja čekaju na suđenje nije obavezno, ali puštanje na slobodu može biti uslovljeno garancijama koje obezbeđuju dolazak lica u pitanju na pretres, kao i svim drugim radnjama postupka a, u datom slučaju, radi izvršenja presude.

4. Svako lice koje je lišeno slobode usled hapšenja ili pritvora ima pravo da podnese žalbu sudu kako bi ovaj rešavao bez odlaganja o zakonitosti pritvora i naredio njegovo puštanje na slobodu ako pritvor nije zasnovan na zakonu.

5. Svako lice koje je žrtva nezakonitog hapšenja ili pritvora ima pravo na naknadu štete.

Član 10

1. Sa svakim licem koje je lišeno slobode postupa se humano i sa poštovanjem dostojanstva neodvojivog od čovečije ličnosti.

2. a) Okrivljena lica su, osim u izuzetnim slučajevima, odvojena od osuđenih lica i podvrgnuta posebnom režimu koji odgovara njihovom statusu neosuđivanih lica;

b) mladi okrivljeni su odvojeni od odraslih i o njihovim slučajevima se rešava što je moguće pre.

3. Kazneni režim obuhvata postupak sa osuđenicima čiji je glavni cilj njihovo popravlanje i socijalna rehabilitacija. Mladi prestupnici su odvojeni od odraslih i podvrgnuti režimu koji odgovara njihovim godinama i njihovom zakonskom statusu.

Član 11

Niko ne može da bude zatvoren iz jednog jedinog razloga što nije u stanju da izvrši ugovornu obavezu.

Član 12

1. Svako lice koje se legalno nalazi na teritoriji neke države ima pravo da se slobodno kreće u njoj i da slobodno izabere svoje mesto stanovanja.

2. Svako lice ima pravo da napusti bilo koju zemlju, uključujući i svoju.

3. Napred navedena prava mogu biti ograničena samo ako su ova ograničenja zakonom predviđena, ako su ona potrebna radi zaštite nacionalne bezbednosti, javnog reda, javnog zdravlja ili morala ili prava i slobode drugih lica, i ako su u skladu sa ostalim pravima koja priznaje ovaj pakt.

4. Niko ne može biti proizvoljno lišen prava da uđe u svoju zemlju.

Član 13

Stranac koji se legalno nalazi na teritoriji države članice ovog pakta može biti proteran samo radi izvršenja odluke donete na osnovu zakona i, osim ako se tome ne protive nužni razlozi nacionalne bezbednosti, on mora da ima mogućnost da iznese razloge protiv njegovog proterivanja, kao i da njegov slučaj bude razmatran od strane nadležne vlasti, s tim što će u tom cilju odrediti svoga zastupnika.

Član 14

1. Svi su jednaki pred sudovima i sudovima pravde. Svako lice ima pravo da njegov slučaj bude raspravljan pravično i javno pred nadležnim, nezavisnim i nepristrasnim sudom, ustanovljenim na osnovu zakona koji odlučuje o osnovanosti svake optužbe podignute protiv njega u krivičnim stvarima ili o osporavanju njegovih građanskih prava i obaveza. Može se narediti isključivanje javnosti za vreme trajanja cele rasprave ili jednog dela u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, ili ako to interes ličnog života stranaka zahteva, ili još ako to sud smatra apsolutno potrebnim iz razloga posebnih okolnosti slučaja kada bi javnost štetila interesima pravde, ipak, svaka presuda doneta u krivičnim ili građanskim stvarima biće javna, osim ako interes maloletnika zahteva da se postupa drukčije ili ako se rasprava odnosi na bračne sporove ili na starateljstvo dece.

2. Za svako lice koje je optuženo za krivično delo pretpostavlja se da je nevino dok njegova krivica ne bude zakonski ustanovljena.

3. Svako lice koje je optuženo za krivično delo ima, uz potpunu ravnopravnost, prava bar na sledeće garancije:

a) da bude obavешteno u najkraćem roku, na jeziku koji razume i u pojedinostima, o prirodi i razlozima optužbe koja je podignuta protiv njega;

b) da raspoláže potrebnim vremenom i olakšicama u vezi sa pripremanjem svoje odbrane i da opšti sa braniocem koga ono bude izabralo;

c) da mu bude suđeno bez velikog zakašnjenja;

d) da prisustvuje raspravi i da se samo brani ili da ima branioca koga je izabralo; ako nema branioca, da bude obavешteno o svom pravu da ga ima i, svaki put kad to zahtevaju interesi pravde, da mu se dodeli branilac po službenoj dužnosti besplatno, ako nema mogućnosti da ga nagradi;

e) da sasluša ili da predloži da drugi saslušaju svedoke koji terete optuženog i da izdejstvuje dolazak i saslušanje svedoka odbrane pod istim uslovima kao i svedoka optužbe;

f) da dobije besplatno pomoć tumača ako ne razume ili ne govori jezik na kojem se vodi rasprava;

g) da ne bude prinuđeno da svedoči protiv samoga sebe ili da prizna krivicu.

4. Postupak koji se primenjuje na mladiće koji nisu punoletni prema krivičnom zakonu vodiće računa o njihovim godinama i o interesu njihovog prevaspitanja.
5. Svako lice oglaseno krivim za počinjeno krivično delo ima pravo da zatraži da, shodno zakonu, viši sud ispita odluku o krivici i presudi.
6. Ako konačno izrečena krivična presuda bude docnije poništena ili ako je dato pomilovanje zbog toga što nova ili naknadno otkrivena činjenica dokazuje da se radilo o sudskoj grešci, lice koje je izdržalo kaznu na osnovu ove osude biće obeštećeno shodno zakonu, ukoliko se ne dokaže da je ono u potpunosti ili delimično krivo za neblagovremeno otkrivanje nepoznate činjenice.
7. Niko ne može biti gonjen ili kažnjen zbog krivičnog dela u vezi kojeg je već bio oslobođen krivice ili osuđen pravnosnažnom presudom prema zakonu i krivičnom postupku svake zemlje.

Član 15

1. Niko ne može biti osuđen zbog dela ili propusta koji nisu predstavljali krivično delo prema domaćem ili međunarodnom pravu u trenutku kada su počinjena. Takođe, ne može se izreći kazna koja je veća od one koja bi se primenila u trenutku kada je krivično delo počinjeno. Ako posle izvršenja ovog krivičnog dela zakon predviđa lakšu kaznu, krivac treba da se koristi time.
2. Odredbe ovog člana ne protive se suđenju ili kažnjavanju svakog lica zbog dela ili propusta koji su smatrani krivičnim delom u trenutku kada su počinjeni, shodno opštim principima prava koja priznaju sve nacije.

Član 16

Svako ima pravo da mu se prizna na svakom mestu pravni subjektivitet.

Član 17

1. Niko ne može biti predmet samovoljnih ili nezakonitih mešanja u njegov privatni život, u njegovu porodicu, u njegov stan ili njegovu prepisku, niti nezakonitih povreda nanesenih njegovoj časti ili njegovom ugledu.
2. Svako lice ima pravo na zaštitu zakona protiv ovakvih mešanja ili povreda.

Član 18

1. Svako lice ima pravo na slobodu misli, savesti i veroispovesti. Ovo pravo podrazumeva slobodu ispovedanja i primanja vere ili ubeđenja po svom nahođenju, kao i slobodu da tu veru ili ubeđenje ispoljava pojedinačno ili zajedno sa drugima, kako javno tako i privatno, kroz kult, vršenje verskih i ritualnih obreda i veronauku.
2. Niko ne može biti predmet prinude kojom bi se kršila sloboda njegovog ispovedanja ili primanja vere ili ubeđenja po njegovom nahođenju.

3. Sloboda ispoljavanja vere ili ubeđenja može biti predmet samo onih ograničenja koja predviđa zakon a koja su nužna radi zaštite javne bezbednosti, reda, zdravlja ili morala, ili pak osnovnih prava i sloboda drugih lica.

4. Države članice ovog pakta obavezuju se da poštuju slobodu roditelja, a u datom slučaju zakonitih staratelja, da obezbede svojoj deci ono versko i moralno obrazovanje koje je u skladu sa njihovim sopstvenim ubeđenjima.

Član 19

1. Niko ne može biti uznemiravan zbog svojih mišljenja.

2. Svako lice ima pravo na slobodu izražavanja; ovo pravo bez obzira na granice, podrazumeva slobodu iznalaženja, primanja i širenja informacija i ideja svih vrsta, u usmenom, pismenom, štampanom ili umetničkom obliku, ili na bilo koji način po slobodnom izboru.

3. Ostvarivanje sloboda predviđenih u tački 2. ovog člana obuhvata posebne dužnosti i odgovornosti. Sledstveno tome, ono može biti podvrgnuto izvesnim ograničenjima koja moraju, međutim, biti izričito određena zakonom, a potrebna su iz razloga:

a) poštovanja prava ili ugleda drugih lica;

b) zaštite državne bezbednosti, javnog reda, javnog zdravlja i morala.

Član 20

1. Svako propagiranje rata je zakonom zabranjeno.

2. Svaki poziv na nacionalnu, rasnu ili versku mržnju koji predstavlja podsticanje na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje, zakonom je zabranjeno.

Član 21

Priznaje se pravo mirnog okupljanja. Vršenje ovog prava može samo da bude predmet ograničenja nametnutih u skladu sa zakonom, a koja su potrebna u jednom demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, javne bezbednosti, javnog reda ili radi zaštite javnog zdravlja ili morala ili prava i sloboda drugih lica.

Član 22

1. Svako lice ima pravo da se slobodno udruži sa drugim licima, uključujući i pravo na osnivanje sindikata i učlanjenje u iste radi zaštite svojih interesa.

2. Vršenje ovog prava može biti samo predmet ograničenja predviđenih zakonom a koja su potrebna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, javne bezbednosti, javnog reda ili radi zaštite javnog zdravlja i morala ili prava i sloboda drugih lica. Ovaj član ne sprečava da se vršenje ovog prava od strane članova oružanih snaga i policije podvrgne zakonskim ograničenjima.

3. Nijedna odredba ovog člana ne dopušta državama članicama Konvencije od 1948 godine Međunarodne organizacije rada o sindikalnoj slobodi i zaštiti sindikalnih prava da donese zakonske mere koje bi narušavale ili da primenjuju zakon na način koji bi narušavao garancije predviđene navedenom konvencijom.

Član 23

1. Porodica je prirodni i osnovni sastavni deo društva i ima pravo na zaštitu društva i države.
2. Pravo na sklapanje braka i osnivanja porodice priznaje se čoveku i ženi kada su dorasli za ženidbu.
3. Nijedan brak se ne može sklapati bez slobodnog i potpunog pristanka budućih supružnika.
4. Države članice ovog pakta doneće odgovarajuće mere radi obezbeđenja jednakosti u pravima i odgovornosti supružnika u pogledu braka za vreme braka i prilikom njegovog raskida. U slučaju raskida braka, preduzimaju se mere radi obezbeđenja potrebne zaštite dece.

Član 24

1. Svako dete, bez diskriminacije zasnovane na rasi, boji, polu, jeziku, veri, nacionalnom ili socijalnom poreklu, imovnom stanju ili rođenju, ima pravo da mu njegova porodica, društvo i država ukazuju zaštitu koju zahteva njegov status maloletnika.
2. Odmah posle rođenja, svako dete mora biti upisano u matičnu knjigu rođenih i nositi neko ime.
3. Svako dete ima pravo da stiče neko državljanstvo.

Član 25

Svaki građanin ima pravo i mogućnost, bez ikakve diskriminacije pomenute u članu 2. i bez neosnovanih ograničenja:

- a) da učestvuje u upravljanju javnim poslovima, bilo neposredno, bilo preko slobodno izabраниh predstavnika;
- b) da bira i da bude biran na povremenim istinskim, opštim, jednakim i tajnim izborima, koji obezbeđuju slobodno izražavanje volje birača;
- c) da bude primljen, pod opštim jednakim uslovima, u javne službe svoje zemlje.

Član 26

Sva su lica jednaka pred zakonom i imaju pravo bez ikakve diskriminacije na podjednaku zaštitu zakona. U tom smislu, zakon mora da zabranjuje svaku

diskriminaciju i da obezbedi svim licima podjednaku i uspešnu zaštitu protiv svake diskriminacije, naročito u pogledu rase, boje, pola, jezika, vere, političkog ili drugog ubeđenja, nacionalnog ili socijalnog porekla, imovnog stanja, rođenja ili svakog drugog stanja.

Član 27

U državama gde postoje etničke, verske ili jezičke manjine, lica koja pripadaju tim manjinama ne mogu biti lišena prava da imaju, zajedno sa drugim članovima svoje grupe, svoj posebni kulturni život, da ispoljavaju i upražnjavaju svoju sopstvenu veru ili da se služe svojim jezikom.

ČETVRTI DEO

Član 28

1. Ustanovljava se Komitet za prava čoveka (dalje u tekstu: Komitet). Ovaj Komitet je sastavljen od 18 članova a vrši funkcije koje su niže određene.
2. Komitet je sastavljen od državljana država članica ovog pakta, koji treba da imaju visoke moralne kvalitete čija je kompetentnost u oblasti ljudskih prava priznata, s tim što će se voditi računa o korisnosti učešća nekih lica koja imaju pravno iskustvo.
3. Članovi Komiteta biraju se i zasedaju u ličnom svojstvu.

Član 29

1. Članovi Komiteta biraju se tajnim glasanjem na osnovu liste kandidata koji ispunjavaju uslove predviđene u članu 28. ovog pakta i koje u tom cilju predlažu države članice ovog pakta.
2. Svaka država članica ovog pakta može predložiti najviše dva lica. Ova lica treba da budu državljani države koja ih predlaže.
3. Isto lice može ponovno biti predloženo.

Član 30

1. Prvi izbori se održavaju najdocnije 6 meseci posle stupanja na snagu ovog pakta.
2. Najmanje četiri meseca pre svakog izbora u Komitet, sem ako se radi o izboru u cilju popunjavanja upražnjenog mesta koje je prijavljeno shodno članu 34. ovog pakta, generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija pozvaće pismenim putem države članice ovog pakta da odrede, u roku od tri meseca, kandidate koje predlažu za članove Komiteta.

3. Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija sastavlja listu po abecednom redu svih lica tako predloženih, navodeći države članice koje su ih predložile i saopštava je državama članicama ovog pakta najdocnije mesec dana pre svakog izbora.

4. Članovi Komiteta se biraju za vreme sastanka država članica koji je sazvaio generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija u sedištu Organizacije. Na ovom sastanku gde kvorum sačinjava dve trećine država članica ovog pakta, za članove Komiteta izabrani su oni kandidati koji dobiju najveći broj glasova i apsolutnu većinu glasova predstavnika država članica koje su prisutne i koje glasaju.

Član 31

1. U Komitetu može da zaseda samo jedan državljanin jedne iste države.

2. Za izbor u Komitet, vodi se računa o pravednoj geografskoj raspodeli i o zastupljenosti raznih oblika civilizacija, kao i o glavnim pravnim sistemima.

Član 32

1. Članovi Komiteta se biraju na četiri godine. Oni mogu biti ponovno izabrani ako budu ponovno predloženi. Međutim, mandati devet članova koji su izabrani prilikom prvog biranja prestaju posle dve godine; odmah posle prvog biranja predsednik sastanka o kome je reč u članu 30. ovog pakta određuje žrebom imena ovih devet članova.

2. Po isteku mandata, izbori se održavaju shodno odredbama prethodnih članova ovog dela Pakta.

Član 33

1. Ako je, prema jednodušnom mišljenju ostalih članova, neki član Komiteta prestao da obavlja svoje funkcije iz razloga koji nije privremeno odsustvo, predsednik Komiteta o tome obaveštava generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija, koji tada objavljuje da je upražnjeno mesto tog člana.

2. U slučaju smrti ili ostavke nekog člana Komiteta, predsednik o tome odmah obaveštava generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, koji tada objavljuje da je mesto upražnjeno od dana smrti ili od dana kada odsustvo stupa na snagu.

Član 34

1. Kada je upražnjeno mesto objavljeno prema članu 33. ovog pakta i ako mandat člana koga treba zameniti ne ističe u roku od šest meseci od dana kada je odsustvo objavljeno, generalni sekretar Ujedinjenih nacija izvestiće o tome države članice ovog pakta, koje mogu, u roku od dva meseca, da odrede kandidate prema odredbama člana 29. ovog pakta radi popunjavanja upražnjenog mesta.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija sastavlja listu po abecednom redu svih lica tako određenih i dostavlja je državama članicama ovog pakta. Izbor za popunjavanje upražnjenog mesta vrši se prema odgovarajućim odredbama ovog dela Pakta.

3. Svaki član Komiteta koji je izabran na mesto za koje je objavljeno da je upražnjeno, saglasno članu 33, zasedaće u Komitetu sve do dana normalnog isteka mandata člana čije je mesto bilo upražnjeno u Komitetu prema odredbama navedenog člana.

Član 35

Članovima Komiteta se isplaćuju, po odobrenju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, naknade na teret sredstava Organizacije ujedinjenih nacija pod uslovima koje određuje Generalna skupština prema važnostima funkcija u Komitetu.

Član 36

Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija stavlja na raspoloženje Komitetu potrebno osoblje i materijalna sredstva koja su mu potrebna radi efikasnog vršenja funkcija koje su mu poverene na osnovu ovog pakta.

Član 37

1. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija saziva članove Komiteta na prvi sastanak u sedištu Organizacije.
2. Posle ovog prvog sastanka, Komitet se sastaje u svim slučajevima predviđenim poslovníkom.
3. Sastanci Komiteta se redovno održavaju u sedištu Organizacije ujedinjenih nacija ili u Uredu Ujedinjenih nacija u Ženevi.

Član 38

Pre nego što stupi na dužnost, svaki član Komiteta mora da se na javnoj sednici svečano obaveže da će obavljati svoje funkcije potpuno nepristrasno i savesno.

Član 39

1. Komitet bira svoj biro za vreme od dve godine. Članovi biroa mogu biti ponovno izabrani.
2. Komitet donosi svoja pravila procedure; međutim, ova pravila treba da sadrže, između ostalog, sledeće odredbe:
  - a) da 12 članova sačinjavaju kvorum;
  - b) da se odluke Komiteta donose većinom glasova prisutnih članova.

Član 40

1. Države članice ovog pakta se obavezuju da podnose izveštaje o donetim merama kojima se sprovode u život prava priznata ovim paktom, kao i o postignutim uspesima u ostvarivanju ovih prava:

a) u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog pakta za svaku državu članicu u pitanjima koja se na nju odnose;

b) ubuduće, svaki put kada Komitet bude to zatražio.

2. Svi izveštaji podnose se generalnom sekretaru Organizacije ujedinjenih nacija koji ih dostavlja Komitetu na razmatranje. U izveštajima treba navesti, ako ureba, faktore i teškoće koji ometaju primenu odredaba ovog pakta.

3. Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija može, posle savetovanja sa Komitetom, dostaviti specijalizovanim zainteresovanim ustanovama kopiju svih delova izveštaja koji bi se mogli odnositi na oblast njihove nadležnosti.

4. Komitet proučava izveštaje koje podnose države članice ovog pakta. On dostavlja državama članicama svoje sopstvene izveštaje, kao i sve primedbe opšteg karaktera koje smatra celishodnim. Komitet može takođe da dostavlja Ekonomskom i socijalnom savetu ove primedbe sa kopijama izveštaja koje je primio od država članica ovog pakta.

5. Države članice ovog pakta mogu da podnose Komitetu komentare o svakoj primedbi koja je učinjena na osnovu tačke 4. ovog člana.

Član 41

1. Svaka država članica ovog pakta može, na osnovu ovog člana, da izjavi u svakom trenutku da priznaje nadležnost Komiteta da prima i razmatra saopštenja u kojima jedna država tvrdi da neka druga država članica ne ispunjava svoje obaveze na osnovu ovog pakta. Saopštenja koja se podnose na osnovu ovog člana mogu biti primljena i razmatrana samo ako potiču od države članice koja je dala izjavu kojom priznaje, što se nje tiče, nadležnost Komiteta. Komitet ne prima saopštenje od države članice koja nije dala ovakvu izjavu. Sledeći postupak se primenjuje na saopštenja koja su primljena shodno ovom članu:

a) Ako jedna država članica ovog pakta smatra da neka druga država članica ne primenjuje njegove odredbe, ona može pismenim putem da skrene pažnju one druge države na ovo pitanje. U roku od tri meseca od prijema saopštenja, država kojoj se šalje daje državi koja je dostavila saopštenje objašnjenje ili svaku drugu pismenu izjavu kojima razjašnjava pitanje, a koje sadrže, ukoliko je to moguće i korisno, obaveštenja o njenim pravilima procedure i o pravnim sredstvima koja su već korišćena, koja su pokrenuta ili koja se mogu još koristiti.

b) Ako, u roku od šest meseci od dana prijema prvobitnog saopštenja od strane države kojoj je ovo upućeno, pitanje ne bude rešeno na zadovoljstvo obeju zainteresovanih država članica, jedna kao i druga država imaju pravo da ga podnesu Komitetu, dostavljajući saopštenje i Komitetu i drugoj zainteresovanoj državi.

c) Komitet može rešavati o jednom predmetu koji mu je podnet samo ako utvrdi da su sva raspoloživa unutrašnja pravna sredstva korišćena i iscrpna, shodno opšte priznatim principima međunarodnog prava. Ovo pravilo se ne primenjuje u slučajevima gde postupci po žalbi prevazilaze razumne rokove.

d) Komitet isključuje javnost sa svojih sednica kada razmatra saopštenja o kojima je reč u ovom članu.

e) Pod rezervom odredaba stava c), Komitet stavlja svoje dobre usluge na raspolaganje zainteresovanim državama članicama kako bi se postiglo sporazumno rešenje pitanja koje je zasnovano na poštovanju prava čoveka i osnovnih sloboda, kako ih priznaje ovaj pakt.

f) U vezi sa svakim predmetom koji mu je podnet, Komitet može da zatraži od zainteresovanih država članica pomenutih u stavu b) da mu dostave svako umesno obaveštenje.

g) Zainteresovane države članice, pomenute u stavu b) imaju pravo da budu predstavljene prilikom razmatranja predmeta od strane Komiteta i da stavljaju pismene ili usmene primedbe ili u jednom i drugom obliku.

h) Komitet mora da podnese izveštaj u roku od dvanaest meseci, računajući od dana kada je primio saopštenje pomenuto u stavu b):

i) ako je postignuto rešenje u skladu sa odredbama stava e), Komitet se u svom izveštaju ograničava na kratko iznošenje činjenica i postignutog rešenja;

ii) ako rešenje nije postignuto, u skladu sa odredbama stava e), Komitet se u svom izveštaju ograničava na kratko iznošenje činjenica; tekst pismenih primedaba i zapisnik o usmenim primedbama koje su stavile zainteresovane države prilažu se uz izveštaj. Za svaki predmet izveštaj se dostavlja zainteresovanim državama članicama.

2. Odredbe ovog člana stupaju na snagu kada deset država članica ovog pakta budu dale izjavu predviđenu u tački 1. ovog člana. Navedena izjava deponuje se kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija, koji dostavlja kopiju ostalim državama članicama. Izjava se može u svako doba povući putem saopštenja upućenog generalnom sekretaru. Ovo povlačenje je bez štete po razmatranje svakog pitanja koje je predmet već dostavljenog saopštenja na osnovu ovog člana; nikakvo drugo saopštenje neke države članice neće se primati pošto generalni sekretar bude obavešten o povlačenju izjave, ukoliko zainteresovana država članica ne da novu izjavu.

Član 42

1. a) Ako pitanje koje je podneto Komitetu, shodno članu 41. ovog pakta, ne bude rešeno na zadovoljstvo zainteresovanih država članica, Komitet može, uz prethodnu saglasnost zainteresovanih država članica, da odredi ad hoc komisiju za pomirenje (u daljem tekstu: komisija). Komisija stavlja svoje dobre usluge na raspolaganje

zainteresovanim državama članicama u cilju postizanja mirnog rešenja pitanja zasnovanog na poštovanju ovog pakta;

b) Komisija se sastoji od pet članova naimenovanih uz saglasnost zainteresovanih država članica. Ako zainteresovane države članice ne postignu sporazum o celokupnom ili o jednom delu sastava komisije u roku od tri meseca, članovi komisije o kojima se nisu mogle saglasiti biraju se tajnim glasanjem među članovima Komiteta većinom od dve trećine članova Komiteta.

2. Članovi komisije zasedaju u ličnom svojstvu. Oni ne mogu biti državljani ni zainteresovanih država članica ni države koja nije član ovog pakta, niti države koja nije dala izjavu predviđenu u članu 41. ovog pakta.

3. Komisija bira svog predsednika i donosi svoja sopstvena pravila procedure.

4. Komisija održava redovno svoje sastanke u sedištu Organizacije ujedinjenih nacija ili u Uredu Ujedinjenih nacija u Ženevi. Međutim, ona može da se sastane u svakom drugom odgovarajućem mestu, koje komisija može da odredi u saglasnosti sa generalnim sekretarom Organizacije ujedinjenih nacija i zainteresovanim državama članicama.

5. Sekretarijat, predviđen u članu 36. ovog pakta, pruža takođe svoje usluge komisijama koje su naimenovane na osnovu ovog člana.

6. Podaci koje dobija i pregleda Komitet stavljaju se na raspolaganje komisiji koja može da zahteva da joj zainteresovane države članice pruže svako umesno naknadno obaveštenje.

7. Pošto bude razmotrila pitanje u svim svojim vidovima, ali u svakom slučaju najdocije u roku od dvanaest meseci od dana kada joj je podneto, komisija podnosi izveštaj predsedniku Komiteta koji ga dostavlja zainteresovanim državama članicama:

a) ako komisija ne može da dovrši razmatranje pitanja u roku od dvanaest meseci, u svom izveštaju ona ukratko samo naznačava dokle je stigla u svom razmatranju;

b) ako je postignuto sporazumno rešenje pitanja, zasnovano na poštovanju prava čoveka, priznatih ovim paktom, u svom izveštaju komisija se ograničava da ukratko navede činjenice i postignuto rešenje;

c) ako se ne postigne rešenje u smislu stava b), komisija unosi u izveštaj svoje zaključke po svim činjenicama koje se odnose na pitanje koje se raspravlja između zainteresovanih država članica, kao i svoje konstatacije u vezi sa mogućnostima postizanja sporazumnog rešenja pitanja; izveštaj sadrži takođe pismene primedbe i zapisnik o usmenim primedbama koje su učinile zainteresovane države članice;

d) ako je izveštaj komisije podnet prema stavu c), zainteresovane države članice saopštavaju predsedniku Komiteta, u roku od tri meseca od prijema izveštaja, da li prihvataju ili ne izveštaj komisije.

8. Odredbe ovog člana treba tako razumeti da ne idu na uštrb nadležnosti Komiteta predviđenih u članu 41. ovog pakta.

9. Zainteresovane države članice snose podjednako troškove članova komisije na osnovu predračuna koji donosi generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija.

10. Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija je ovlašćen, da u slučaju potrebe, isplati troškove članovima komisije pre nego što ih zainteresovane države članice nadoknade prema tački 9. ovog člana.

Član 43

Članovi Komiteta i članovi ad hoc komisija za pomirenje koje mogu biti ustanovljene prema članu 42. ovog pakta, imaju pravo na olakšice, privilegije i imunitete koji se priznaju stručnjacima u misiji Organizacije ujedinjenih nacija, prema odgovarajućim odeljcima Konvencije o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija.

Član 44

Odredbe o sprovođenju u život ovog pakta primenjuju se bez štete za postupke koji su ustanovljeni po pitanju prava čoveka prema ili na osnovu bitnih instrumenata i konvencija Organizacije ujedinjenih nacija i specijalizovanih ustanova, i ne sprečavaju države članice da pribegnu drugim postupcima za rešavanje nekog spora shodno međunarodnim opštim ili posebnim sporazumima koji ih obavezuju.

Član 45

Komitet dostavlja svake godine Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija izveštaj o svom radu preko Ekonomskog i socijalnog saveta.

PETI DEO

Član 46

Nijedna odredba ovog pakta ne može se tumačiti kao da narušava odredbe Povelje Ujedinjenih nacija i ustave specijalizovanih ustanova, koji određuju odgovornost raznih organa Organizacije ujedinjenih nacija i specijalizovanih ustanova po pitanjima koja su obrađena u ovom paktu.

Član 47

Nijedna odredba ovog pakta ne može se tumačiti kao da narušava pravo svojstveno svim narodima da uživaju i da u potpunosti i slobodno koriste svoja prirodna bogatstva i izvore.

ŠESTI DEO

Član 48

1. Ovaj pakt je otvoren za potpisivanje svake države članice Organizacije ujedinjenih nacija ili članice jedne od njenih specijalizovanih ustanova, svake države članice Statuta Međunarodnog suda pravde, kao i svake države koju Generalna skupština pozove da postane članica ovog pakta.

2. Ovaj pakt podleže ratifikaciji i instrumenti o ratifikaciji se deponuju kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

3. Ovaj pakt je otvoren za pristupanje svakoj državi o kojoj je reč u tački 1. ovog člana.

4. Pristupanje se vrši deponovanjem instrumenata o pristupanju kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

5. Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija obaveštava sve države koje su potpisale ovaj pakt ili one koje su mu pristupile, o deponovanju svakog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Član 49

1. Ovaj pakt stupa na snagu tri meseca od dana deponovanja kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija trideset petog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

2. Za svaku državu koja ratifikuje ovaj pakt ili koja mu pristupi posle deponovanja tridesetpetog instrumenta o ratifikaciji, navedeni pakt stupa na snagu tri meseca od dana deponovanja instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju te države.

Član 50

Odredbe ovog pakta primenjuju se, bez ikakvog ograničenja i izuzetka, na sve jedinice koje su sastavni deo federativnih država.

Član 51

1. Svaka država članica ovog pakta može da predloži izmenu ili dopunu čiji tekst podnosi generalnom sekretaru Organizacije ujedinjenih nacija. Generalni sekretar dostavlja sve predloge izmena i dopuna državama članicama ovog pakta, tražeći od njih da mu naznače da li žele da se saziva konferencija država članica radi razmatranja ili glasanja o podnetim predlozima. Ako se najmanje jedna trećina država izjasni za ovo sazivanje, generalni sekretar saziva konferenciju pod okriljem Organizacije ujedinjenih nacija. Svaka izmena ili dopuna koju je usvojila većina država prisutnih i koje glasaju, podnosi se radi odobrenja Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija.

2. Ove izmene i dopune stupaju na snagu kada ih odobri Generalna skupština Ujedinjenih nacija i kada ih prihvati dve trećine država članica ovog pakta prema njihovim ustavnim pravilima.

3. Kad ove izmene i dopune stupe na snagu, one su obavezne za države članice koje su ih prihvatile, s tim što ostale države članice ostaju vezane odredbama ovog pakta, kao i svakom izmenom ili dopunom koju su ranije prihvatile.

Član 52

Nezavisno od saopštenja predviđenih u tački 5. člana 48. ovog pakta generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija obaveštava sve države pomenute u tački 1. tog člana o:

a) stavljenim potpisima na ovaj pakt i o instrumentima o ratifikaciji ili pristupanju deponovanim shodno članu 48;

b) danu stupanja na snagu ovog pakta shodno članu 49. ovog pakta i o danu stupanja na snagu izmena i dopuna predviđenih u članu 51. ovog pakta.

Član 53

1. Ovaj pakt čiji su engleski, francuski, ruski, španski i kineski tekst podjednako verodostojni, deponuje se u arhivu Organizacije ujedinjenih nacija.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija dostavlja overenu kopiju ovog pakta svim državama pomenutim u članu 48. ovog pakta.

U potvrdu čega su niže potpisani, propisno ovlašćeni od svojih vlada, potpisali ovaj pakt koji je otvoren za potpisivanje u Njujorku devetnaestog decembra hiljadu devet stotina šezdeset šeste godine."

ČLAN 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SFRJ".

ZAKON O POTVRĐIVANJU FAKULTATIVNOG PROTOKOLA UZ MEĐUNARODNI PAKT O GRAĐANSKIM I POLITIČKIM PRAVIMA ("Sl. list SRJ - Međunarodni ugovori", br. 4/2001**)**

ČLAN 1

Potvrđuje se Fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima usvojen Rezolucijom Generalne skupštine UN br. 2200A (XXI) od 16. decembra 1966. godine u originalu na kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku.

ČLAN 2

Tekst Fakultativnog protokola uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima u originalu na engleskom i u prevodu na srpski jezik glasi:

FAKULTATIVNI PROTOKOL UZ MEĐUNARODNI PAKT O GRAĐANSKIM I POLITIČKIM PRAVIMA

Države ugovornice ovog Protokola,

Smatrajući da bi što boljem obezbeđenju postizanja ciljeva Pakta o građanskim i političkim pravima (dalje nazvan "Pakt") i primene njegovih odredaba, odgovaralo da se ovlasti Komitet za ljudska prava, uspostavljen na osnovu četvrtog dela ovog Pakta (dalje nazvan "Komitet"), da primi i razmatra, kao što je predviđeno u ovom Protokolu, predstavke koje potiču od pojedinaca koji tvrde da su žrtve kršenja nekog od prava izloženih u Paktu,

Sporazumele su se o sledećem:

Član 1

Svaka država ugovornica Pakta koja postane strana ugovornica ovog Protokola priznaje da je Komitet nadležan da prima i razmatra predstavke koje potiču od pojedinaca koji spadaju pod njenu nadležnost a koji tvrde da su žrtve kršenja od strane te države ugovornice bilo kog prava navedenog u Paktu. Komitet neće primati nikakva saopštenja koja se tiču države ugovornice Pakta koja nije stranka ovog Protokola.

Član 2

Pod uslovom iz odredaba člana 1 svaki pojedinac koji tvrdi da je žrtva kršenja ma koga od prava navedenih u Paktu i koji je iscrpeo sva raspoloživa unutrašnja pravna sredstva, može podneti Komitetu na razmatranje pismenu predstavku.

Član 3

Komitet neće prihvatiti nijednu predstavku podnetu na osnovu ovog Protokola ako je nepotpisana ili za koju smatra da predstavlja zloupotrebu prava na podnošenje takvih predstavlki, ili da je nespojiva s odredbama Pakta.

Član 4

1. Pod uslovima iz odredaba člana 3 Komitet stavlja do znanja svaku predstavku koja mu je podneta državi ugovornici ovog Protokola za koju se navodi da je prekršila neku od odredaba ovog Pakta.

2. U toku sledećih šest meseci pomenuta država će dostaviti Komitetu pismena objašnjenja ili izjave rasvetljavajući pitanje i navodeći, prema potrebi, sve mere koje je eventualno preduzela da bi popravila situaciju.

Član 5

1. Komitet će razmotriti predstavke primljene na osnovu ovog Protokola vodeći računa o svim pismenim obaveštenjima koja su mu podneli pojedinci i zainteresovana država.
2. Komitet neće razmatrati nijednu predstavku pojedinaca ako se nije uverio:
  - a) da se isto pitanje već ne razmatra u postupku pred nekim drugim međunarodnim organom za ispitivanje ili rešavanje,
  - b) da je pojedinac iscrpeo sva raspoloživa unutrašnja pravna sredstva. Ovo se pravilo ne primenjuje ako je postupak po žalbi produžen preko razumnog roka.
3. Komitet će održavati nejavne sednice kada bude razmatrao predstavke predviđene ovim Protokolom.
4. Komitet će upoznati sa svim što je ustanovio zainteresovanu državu ugovornicu i pojedinca.

Član 6

Komitet uključuje u godišnji izveštaj, koji sačinjava shodno članu 45 Pakta, sažeti pregled svojih delatnosti na osnovu ovog Protokola.

Član 7

U očekivanju ostvarenja ciljeva rezolucije 1514 (XV), usvojene od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 14. decembra 1946. koja sadrži Deklaraciju o davanju nezavisnosti kolonijalnim zemljama i narodima, odredbe ovog Protokola neće ni u čemu ograničavati pravo peticije koje je ovim narodima dato Poveljom Ujedinjenih nacija i drugim međunarodnim konvencijama i instrumentima zaključenim pod okriljem Ujedinjenih nacija ili njenih specijalizovanih ustanova.

Član 8

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje svakoj državi koja je potpisala Pakt.
2. Ovaj Protokol podleže ratifikaciji svake države koja je ratifikovala Pakt ili mu je pristupila. Instrumenti ratifikacije deponovaće se kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
3. Ovaj Protokol biće otvoren za pristupanje svakoj državi koja je ratifikovala Pakt ili mu je pristupila.
4. Pristupanje će se izvršiti deponovanjem instrumenata o pristupanju kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
5. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija obavestiće sve države koje su potpisale ovaj Protokol, ili su mu pristupile, o deponovanju svakog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Član 9

1. Pod uslovom stupanja na snagu Pakta, ovaj Protokol stupiće na snagu tri meseca posle deponovanja kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija desetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.
2. Za svaku državu koja ratifikuje ovaj Protokol ili mu pristupi posle deponovanja desetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, pomenuti Protokol će stupiti na snagu tri meseca posle deponovanja od strane ove države njenog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Član 10

Odredbe ovog Protokola primenjivaće se, bez ikakvog ograničenja i izuzetka, na sve jedinice federativnih država.

Član 11

1. Svaka država ugovornica ovog Protokola može predložiti njegovu izmenu ili dopunu i njihov tekst dostaviti generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Generalni sekretar će potom proslediti sve predložene izmene ili dopune državama ugovornicama ovog Protokola, tražeći od njih da mu saopšte da li žele sazivanje konferencije država ugovornica radi razmatranja tih predloga i glasanja o njima. Ako se najmanje jedna trećina država izjasni u prilog ovog sazivanja, generalni sekretar će sazvati konferenciju pod okriljem Ujedinjenih nacija. Svaka izmena ili dopuna koju je usvojila većina država ugovornica prisutnih na konferenciji i koje učestvuju u glasanju podleže odobrenju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija.
2. Ove izmene ili dopune stupaju na snagu kada ih odobri Generalna skupština Ujedinjenih nacija i prihvati dve trećine država ugovornica ovog Protokola, saobrazno njihovim ustavnim postupcima.
3. Kada ove izmene ili dopune stupe na snagu, one su obavezne za sve države ugovornice koje su ih prihvatile, dok druge države ugovornice ostaju vezane odredbama ovog Protokola i svakom izmenom i dopunom koju su ranije prihvatile.

Član 12

1. Svaka država ugovornica može, u svako doba, otkazati ovaj Protokol putem pismenog saopštenja upućenog generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Otkaz proizvodi dejstvo tri meseca od dana kada je generalni sekretar primio saopštenje.
2. Otkaz neće sprečiti primenu odredaba ovog Protokola na svako saopštenje podneto na osnovu člana 2 pre nego što otkaz proizvede dejstvo.

Član 13

Bez obzira na saopštavanja predviđena u stavu 5 člana 8 ovog Protokola, generalni sekretar Ujedinjenih nacija će obavestiti sve države koje se pominju u stavu 1 člana 48 Pakta:

- a) o potpisima stavljenim na ovaj Protokol i o instrumentima ratifikacije i pristupanja deponovanim shodno članu 8;
- b) o datumu stupanja na snagu ovog Protokola shodno članu 9 i o datumu stupanja na snagu svake izmene ili dopune predviđene u članu 11;
- c) o otkazima koji su učinjeni shodno članu 12.

Član 14

1. Ovaj Protokol, čiji su tekstovi na engleskom, kineskom, španskom, francuskom i ruskom podjednako verodostojni, deponovaće se u arhivi Ujedinjenih nacija.
2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija dostaviće overene prepise ovog Protokola svakoj državi na koju se odnosi član 48 Pakta.

ČLAN 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SRJ - Međunarodni ugovori".

ZAKON O POTVRĐIVANJU DRUGOG FAKULTATIVNOG PROTOKOLA UZ MEĐUNARODNI PAKT O GRAĐANSKIM I POLITIČKIM PRAVIMA, KOJI IMA ZA CILJ UKIDANJE SMRTNE KAZNE

("Sl. list SRJ - Međunarodni ugovori", br. 4/2001)

ČLAN 1

Potvrđuje se Drugi fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, koji ima za cilj ukidanje smrtne kazne, usvojen Rezolucijom Generalne skupštine UN br. 44/128 od 15. decembra 1989. godine, u originalu na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku.

ČLAN 2

Tekst Drugog fakultativnog protokola uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima u originalu na engleskom i prevodu na srpski jezik glasi:

DRUGI FAKULTATIVNI PROTOKOL UZ MEĐUNARODNI PAKT O GRAĐANSKIM I POLITIČKIM PRAVIMA

Države ugovornice ovog Protokola,

verujući da ukidanje smrtne kazne doprinosi poštovanju ljudskog dostojanstva i progresivnom razvoju ljudskih prava,

podsećajući na član 3 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, usvojene 10. decembra 1948. i član 6 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, usvojen 16. decembra 1966,

konstatujući da se član 6 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima odnosi prema smrtnoj kazni na način koji snažno sugeriše njeno ukidanje,

uverene da bi sve mere preduzete u cilju ukidanja smrtne kazne trebalo smatrati unapređivanjem zaštite prava na život,

želeći da na ovaj način preuzmu međunarodnu obavezu da ukinu smrtnu kaznu, saglasile su se o sledećem:

Član 1

1. Niko u nadležnosti države ugovornice ovog Protokola ne može biti pogubljen.
2. Države ugovornice će preduzeti sve neophodne mere u okviru svoje nadležnosti u cilju ukidanja smrtne kazne.

Član 2

1. Rezerve na ovaj protokol nisu dozvoljene, sem rezervi stavljenih u trenutku ratifikacije ili pristupanja koje omogućavaju da smrtna kazna bude primenjena za vreme rata, za najteža krivična dela vojne prirode počinjena u toku ratnog stanja.
2. Država ugovornica koja je stavila ovakvu rezervu proslediće u trenutku ratifikacije ili pristupanja Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija tekst odgovarajućih odredbi zakona koje se primenjuju u vreme rata.
3. Država ugovornica koja je stavila ovakvu rezervu obavestiće Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija o proglašenju i ukidanju ratnog stanja na svojoj teritoriji.

Član 3

Države ugovornice ovog protokola uključice u izveštaje koje podnose Komitetu za ljudska prava u skladu sa članom 40 Pakta podatke o merama preduzetim u cilju ispunjenja obaveza preuzetih ovim protokolom.

Član 4

U odnosu na države ugovornice Pakta koje su dale izjavu u skladu s članom 42, nadležnost Komiteta za ljudska prava da prima i razmatra saopštenja u kojima neka država ugovornica tvrdi da druga država ugovornica ne ispunjava svoje obaveze biće proširena i na odredbe ovog Protokola, sem ako država u pitanju nije izjavila suprotno u trenutku ratifikacije ili pristupanja.

Član 5

U odnosu na države ugovornice Prvog fakultativnog protokola uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, usvojenog 16. decembra 1996. godine, nadležnost Komiteta za ljudska prava da prima i razmatra saopštenja koja potiču od pojedinaca u njihovoj nadležnosti biće proširena i na odredbe ovog protokola, sem ako država u pitanju nije izjavila suprotno u trenutku ratifikacije ili pristupanja.

Član 6

1. Odredbe ovog protokola će se primenjivati kao dopunske odredbe Pakta.
2. Bez uticaja na mogućnost stavljanja rezerve u skladu s članom 2 ovog protokola, pravo zajemčeno članom 1 st. 1 ovog protokola neće biti podložno ukidanju u skladu s članom 4 Pakta.

Član 7

1. Ovaj protokol je otvoren za potpisivanje svakoj državi koja je potpisala Pakt.
2. Ovaj protokol podleže ratifikaciji svake države koja je ratifikovala Pakt ili mu je pristupila. Instrumenti ratifikacije biće deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
3. Ovaj protokol biće otvoren za pristupanje svakoj državi koja je ratifikovala Pakt ili mu je pristupila.
4. Pristupanje će se izvršiti deponovanjem instrumenta o pristupanju kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
5. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija obavestiće sve države koje su potpisale ovaj protokol ili su mu pristupile o deponovanju svakog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Član 8

1. Ovaj protokol stupiće na snagu tri meseca posle deponovanja kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija desetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.
2. Za svaku državu koja ratifikuje ovaj protokol ili mu pristupa posle deponovanja desetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, pomenuti protokol će stupiti na snagu tri meseca posle deponovanja od strane ove države njenog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Član 9

Odredbe ovog protokola primenjivaće se, bez ikakvog ograničenja ili izuzetka, na sve članice saveznih država.

Član 10

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija će obavestiti sve države na koje se odnosi član 48 st. 1 Pakta o sledećem:

- a) rezervama, saopštenjima i obaveštenjima u skladu s članom 2 ovog protokola;
- b) izjavama datim u skladu s članovima 4 i 5 ovog protokola;
- c) potpisima, ratifikacijama i pristupanjima u skladu s članom 7 ovog protokola;
- d) datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članom 8.

Član 11

1. Ovaj protokol, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku podjednako verodostojni, biće deponovan u arhivi Organizacije ujedinjenih nacija.
2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija dostaviće overene prepise ovog Protokola svakoj državi na koju se odnosi član 48 Pakta.

ČLAN 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SRJ - Međunarodni ugovori".